VĀNOVA

NÚM.01

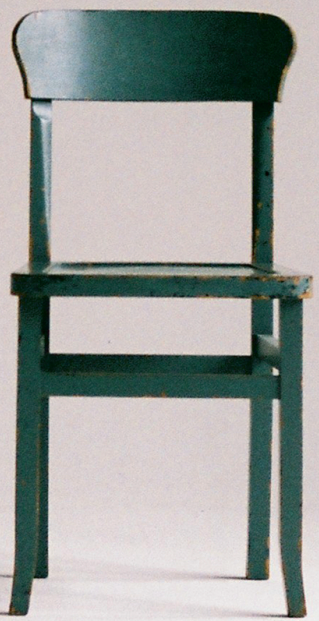

UNA REVISTA CULTURAL

VÀNOVA

UNA REVISTA CULTURAL

Estudiants de 3r i 4t del Grau de Comunicació i Indústries Culturals de la Universitat de Barcelona

© dels textos, els autors
© de les fotografies de les pàgs. 8, 9, 10, 11, 13 i 15 ***Vardan Petrosyan***
Disseny de: ***Oriol López & David Perdigón***
Impressió de ***Gráficas Rey***

Agraïm la col·laboració de ***Joan Marimón*** *i de* ***Vardan Petrosyan*** *en l'elaboració d'aquest número.*

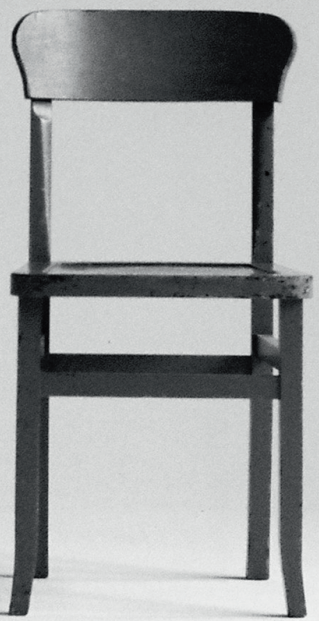

Aquesta revista cultural ha estat concebuda i editada a Barcelona pels estudiants de 3er i 4t curs del ***Grau de Comunicació i Indústries Culturals*** *de la* ***Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona****, en el marc de l'assignatura El Sector Editorial del Segle XXI, el curs 2018-2019. Se'n permet la descàrrega gratuïta i la lliure compartició sempre que se'n reconegui l'autoria, però en cap cas pot ser modificada ni pot ser utilitzada amb finalitat comercial.*

¿QUÉ LEEN LOS JÓVENES?, PER ALEXANDRE ROSSELL 4

CRÒNICA D'UNA PRESENTACIÓ, PER MARTA SERRA.....7

ENTREVISTA A JOAN MARIMÓN. "LA MORT ÉS EL MOTOR NARRATIU PER EXCEL·LÈNCIA", PER CLAUDIA LUQUE.....12

RACÓ DE POESIA DES DE L'ANONIMAT 16

ARTÍCULO

¿QUÉ LEEN LOS JÓVENES?

por Alexandre Rossell

Domingo por la tarde. El sol empieza a replegarse y con él se lleva el intenso calor de este fin de semana. Los niños aprovechan las últimas horas de juego antes de volver a casa, aun quedan algunas personas rezagadas en las terrazas, apurando los últimos tragos de sus vasos de cerveza, y, en un recóndito banco de la plaza, observo a un joven absorto en lo que parecen ser las páginas de un libro que devora sin piedad. Hay algo raro en esa imagen, algo que me ha costado descifrar. Y, pronto, encuentro la respuesta: los jóvenes no leen, así nos lo han repetido siempre.

Es hora de romper con las falacias sobre los hábitos de lectura que tan arraigadas están en nuestra sociedad. Desde hace 18 años se elabora anualmente el Barómetro de Hábitos de Lectura y Compra de Libros, encargado por el Ministerio de Cultura. De los datos publicados este año y referidos al 2017 podemos sacar varias conclusiones: el porcentaje de lectores de libros es de un 65,8%, un 2,5% más que el año anterior; la lectura de libros en formato digital ya asciende a un 27,2%; las mujeres leen más que los hombres, en concreto un 64,9% contra un 54,4%, y el grupo de 14 a 25 años es el que tiene el mayor porcentaje de lectores.

La población estudiante tiene el índice de lectura más alto –un 75,7% de los estudiantes leen, para ser más precisos– y el 80,7% de la población con estudios universitarios se declara lectora. Así, una vez conocidos estos datos y para saber cuáles son los gustos literarios de los jóvenes, nos hemos acercado a un aula de la Universidad de Barcelona a preguntarles a ellos directamente.

La influencia del cine y la televisión ya está más que consolidada en el mundo literario, y, más que perjudicarse, audiovisuales y libros se retroalimentan. Películas y series que nacen de fuentes literarias despiertan en los espectadores el ansia de ampliar ese mundo, y nos devuelven, así, a los libros. *Festín de cuervos*, de George R. R. Martin (Gigamesh Editorial); *El cuento de la criada*, de Margaret Atwood (Editorial Salamandra) o *El castillo ambulante*, de Diana Wynne Jones (Ediciones Berenice) son algunos de los libros de los que nos hablan los jóvenes. Pero no solo vemos la influencia del cine en los libros de ficción; también en biografías como *Beberse la vida. Ava Gardner en España*, de Marcos Ordoñez (Editorial Aguilar), libro descubierto por Anna a través de un documental, o *La melancólica muerte del chico ostra*, de Tim Burton (Editorial Anagrama), del que nos habla Marina, una estudiante que nos muestra cuidadosamente las curiosas ilustraciones que acompañan cada texto.

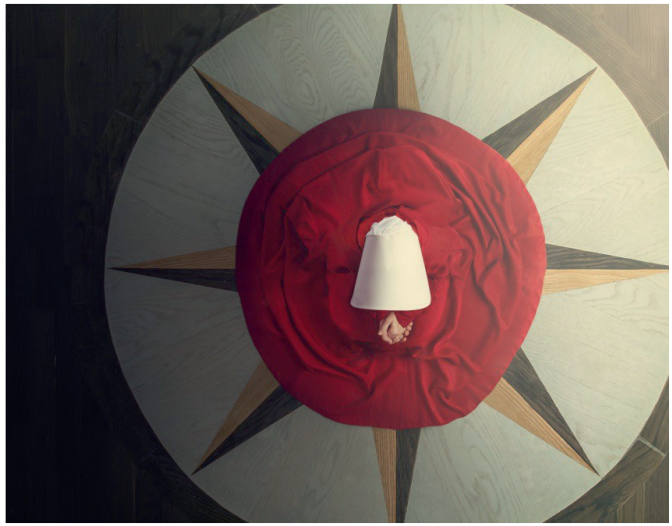

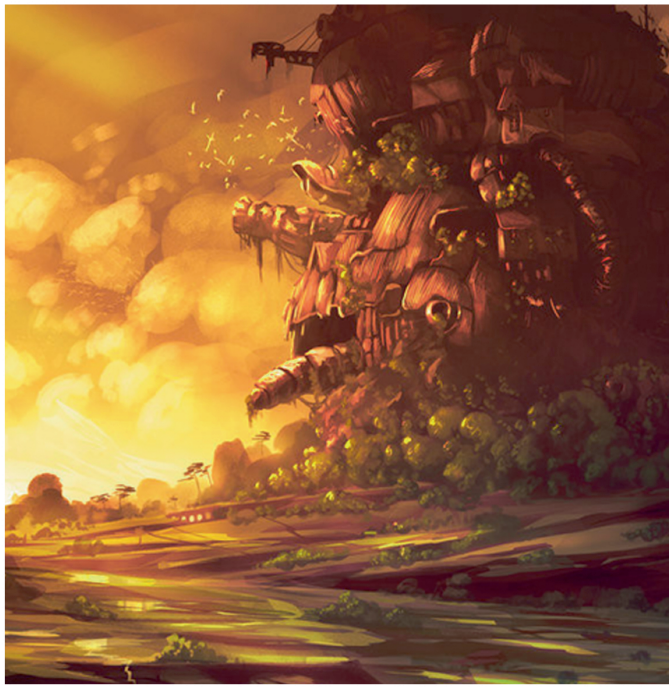

Y, aunque la mitad de los libros que leen los estudiantes son novelas de ficción, nos encontramos con curiosas sorpresas como el ensayo *El zorro de arriba y el zorro de abajo*, de José María Arguedas (Editorial Losada), que nos recomienda Miguel; *Maria Estuard*, de Friedrich Schiller (Edicions de l'Institut del Teatre), una obra de teatro que Alba ha descubierto gracias a su vinculación con las artes escénicas; o el descubrimiento de algunos lectores de poesía, como Marta, que nos recomendó *Temps d'interludi*, de Miquel Martí i Pol (Edicions 62), libro que encontró rebuscando en las estanterías de su progenitora (¡benditas sean las bibliotecas de nuestros padres!) y que se ha convertido en su fiel compañero de viaje.

Los lectores que leen en castellano son el doble de los que leen en catalán y, curiosamente, la mayoría de los libros en lengua castellana corresponden a traducciones y los de la lengua catalana a obras de autores originarios de Cataluña. También encontramos a Andrea y Claudia, dos lectoras que acuden directamente a las versiones originales en inglés.

Después de escuchar cómo nos hablan de sus lecturas y cómo nos describen su relación con los libros, podemos afirmar que los jóvenes de hoy están abiertos a todo tipo de género y que la obra impresa también forma parte de su horizonte cultural. En nuestras manos está el alentarlos para que sigan alimentando sus ganas insaciables de sumergirse en infinitas historias, de descubrir nuevos mundos y ampliar horizontes.

Y, un apunte final pero no por ello menos importante, todos ellos leen y leen, y lo hacen en papel...

CRÓNICA

Crónica de una presentación de Joan Marimón en los Cinemes Girona de Barcelona *por Marta Serra*

Hay algo especial en las salas de cine. Cada vez que entramos y vemos la gran pantalla aun dormida, nos invade cierta sensación abrumadora. Quizá sea por la certeza de que lo que allí va a ocurrir va a conmovernos de algún modo u otro.

El pasado martes 13 de noviembre, los Cinemes Girona acogían la presentación del libro *Muertes creativas en el cine*, del director y guionista **Joan Marimón**, editado y publicado por Edicions de la UB. El libro auguraba ser de lo más interesante y es bien sabido que las presentaciones de este experto en el séptimo arte profesor de la ESCAC se salen, siempre, de lo convencional.

La muerte se hizo protagonista del acto desde el primer momento, instalándose en la gran pantalla con un recorrido por la cara más estremecedora de la historia del cine. Las múltiples facetas del deceso se sucedían, una tras otra, mientras la potente voz de Ewa Podles llenaba la sala con “The field of the death”, de Serguéi Prokófiev. Al terminar, el autor leyó la traducción del aria de la película *Alexander Nevsky* de Sergei Eisenstein, anunciando una idea muy presente en el cine de todos los tiempos y en su libro: el rechazo a la muerte y la promesa de vida, o incluso de la resurrección.

MUERTES
CREATIVAS
EN EL CINE

Después de los agradecimientos –entre bromas que harían acto de presencia a lo largo de toda la velada–, cogieron el micro dos de sus primeros alumnos en la ESCAC, ambos de brillante carrera cinematográfica.

Roser Aguilar, directora de *Lo mejor de mí* (2007) o *Brava* (2016), alabó el trabajo de Marimón así como el rigor, la sabiduría y el humor que lo caracterizan. Joan les enseñó a amar el cine, y aseguró que lo sigue haciendo con libros como *Muertes creativas en el cine*, que relata, de una forma esmerada y extensa, la capacidad que tiene esta disciplina audiovisual para vencer la muerte.

Jaume Martí, montador de películas como *Un monstruo viene a verme*, de Juan Antonio Bayona (2016), fue desgranando la estructura del libro a través de una atractiva propuesta muy empleada, según explicó, por el profesor: poner una secuencia cinematográfica e ir comentando a partir de lo que se ve. En este caso el film escogido fue *Zodiac*, de David Fincher, que, a su vez, sirvió como metáfora de la tarea de Marimón: cual asesino en serie, el autor va metraje por metraje tratando de hallar los códigos que se esconden tras la narrativa discursiva del cine.

Con una diligencia propia de guionista, Joan presentó la siguiente secuencia del acto: un ejercicio cinéfilo. El protagonismo recaía, ahora, en la actriz Arántzazu Ruiz. Manto rojo en mano, iba recitando con dulzura escenas climáticas de hasta nueve películas diferentes; el pañuelo era, a veces, el velo de una religiosa y otras, el poncho de una madre o la capa de un aristócrata. Desde un costado, Marimón introducía los cambios de secuencia con enigmáticas presentaciones al estilo de ''declaración de amor en la agonía entre una monja y un aventurero''.

Antes de desvelar los títulos de los films representados, Helena Jaumandreu, reconocida montadora de metrajes como *Campanadas a medianoche*, de Orson Welles (1965), hizo la décima interpretación. ''Eso de hacer de hombre no se me da bien', dijo ella, pero la verdad es que ya era toda una suerte tenerla allí.

Tigre y dragón, de Ang Lee (2000), *Robin y Marian*, de Richard Lester (1976), *El séptimo sello*, de Ingmar Bergman (1957), *Amantes*, de Vicente Aranda (1991), *El gatopardo*, de Luchino Visconti (1963), *A tiro limpio*, de Francisco Pérez-Dolz (1963) y *Fuego en Castilla*, de José Val del Omar (1961). Secuencia tras secuencia, Joan Marimón iba desvelando las características de la muerte en el cine, desde el repentino valor que le confiere al protagonista para declarar su amor, hasta las promesas de resurrección y de futuro representadas mediante metáforas visuales. Porque, tal y como afirma el guionista, ''si hay belleza, si hay poesía, la muerte será vencida''.

Antes de cerrar con la última película se hizo la entrega de los libros a los ganadores del original concurso que se había llevado a cabo a través de Instagram para promocionar el evento: bellísimos fotomontajes realizados por el fotógrafo armenio Vardan Petrosyan que jugaban con la cubierta del libro y reconocidas escenas de muertes de la historia del cine, que tenían que ser adivinadas. También se entregó una rosa a cada uno de los artistas que colaboraron en el acto.

Como no podía ser de otra manera, la velada terminó en clave de humor, haciendo un guiño a la vida: el final de *La vida de Brian*, de Terry Jones (1979). Quizás una de las pocas escenas al borde de la muerte capaz de sacar de nuevo una sonrisa a todos los asistentes, aun conmovidos por la intensidad de las secuencias vistas en pantalla. ''Mira siempre el lado bueno de la vida.'' La promesa se había cumplido, y Joan Marimón podía empezar, con la satisfacción de quien ha llevado a cabo un buen guion, a dedicar cuidadosamente y con cariño cada uno de los ejemplares que decenas de personas llevaban, como un tesoro, entre sus manos.

EN TRE VIS TA

JOAN MARIMÓN

Joan Marimón, director, guionista i professor de cinema a l'ESCAC, ha publicat el seu nou llibre a Edicions de la Universitat de Barcelona, *Muertes creativas en el cine*. Arran de la publicació i la presentació de l'obra, que va tenir lloc el passat 13 de novembre als Cinemes Girona de Barcelona, l'autor ha compartit una tarda entre pel·lícules i anècdotes que han servit per conèixer, amb major profunditat, la seva feina i la seva obra.

En un univers tan ampli com ho és el del cinema, quins factors t'han conduït a tractar la mort? Si tornessis a l'inici d'aquest projecte, què hi afegiries o canviaries?

L'origen és força ridícul. A l'ESCAC, feia classes a les vuit del matí i em vaig adonar que la gent era més puntual quan posava seqüències de morts. Vaig començar a recopilar-ne escenes i finalment he fet el llibre. De seguida em vaig adonar que la mort és el motor narratiu per excel·lència. I hi afegiria moltes coses. He deixat moltes seqüències a fora, no perquè hagi volgut, sinó perquè no hi cabien totes. Aquest llibre, de fet, es podria ampliar indefinidament...

"La mort és el motor narratiu per excel·lència."

En què et bases per determinar que una mort és creativa? Hi ha morts que no siguin creatives?

El barem que aplico, en realitat, és subjectiu. Es tracta de veure com s'arriba al clímax, si hi ha metàfores visuals, si el text és poètic, si la imatge i el so sumen significats i, fins i tot, si hi ha sentit de l'humor.

Havent analitzat morts creatives tan diverses i amb estils totalment diferents, podries dir quina és la teva mort preferida?

En tinc moltes, però n'hi ha una que és idíl·lica: la mort de l'avi Semion, a la pel·lícula *Terra* (1930) d'Aleksandr Dovzhenko.

Mor amb tranquil·litat i serenitat, amb un somriure, en un llit de pomes envoltat de tota la seva família.

Fotograma de *Terra* d'Aleksandr Dovzhenko.

Tenint en compte el tema principal de *Muertes creativas en el cine*, què en penses de tota la cultura cinematogràfica que hi ha al voltant de la violència?

Sempre hi ha hagut violència a les pel·lícules. En l'audiovisual tenen molt impacte els cops, les pallisses, les caigudes... Penso que la violència a l'audiovisual rebaixa la violència en l'espectador; jo sóc amant de la violència en les pel·lícules, i crec que això no em fa pitjor persona.

En la teva trajectòria com a professional has treballat en molts guions. Podries dir tres exemples de guió perfecte o impecable?
Hi ha pel·lícules considerades clàssiques, com *El apartamento* (1960, de Billy Wilder), com *Chinatown* (1974, de Roman Polanski) o com *El club de la lucha* (1999, de David Fincher), que són exemples d'un bon guió. Són guions molt equilibrats, cadascun en el seu estil i en la seva època.

Quins són els criteris que tens per decidir si un guió és bo o dolent?
Hi ha una part inicial que és la idea, però és molt difícil de valorar. Depèn dels objectius del guió, que normalment l'espectador ja veu al principi, i de com es vagin desenvolupant d'acord amb les promeses que se li han fet al públic.

A la teva presentació, que va ser molt original, vas introduir com a escena final una seqüència de *La vida de Brian*. Podries explicar per què vas escollir aquesta cançó per parlar de la mort?
Uns individus, penjats d'unes creus, parlen de trobar-li el sentit positiu a la vida, és una seqüència de contrapunt per excel·lència: barreja elements que semblen contraris però que són complementaris i coherents. A més a més, té molta gràcia, per acabar rient va bé!

Per què vas triar aquesta editorial? Com ha estat la teva experiència? On t'agradaria publicar el teu proper llibre?
La veritat és que no ho vaig buscar, va ser un amic meu de l'ESCAC que em va conduir fins a Edicions de la UB. El meu proper llibre m'agradaria publicar-lo a la mateixa editorial. Estic molt content amb el treball que s'ha fet. Les fotografies de la promoció, de Vardan; la idea de la campanya a Instagram; les presentacions... n'hem fet una però n'hi haurà més i sé que l'editorial hi participarà amb el mateix entusiasme. A més, he mantingut una col·laboració esplèndida amb l'editora, l'Alícia, una excel·lent professional. No només parlem de l'editorial, parlem de les persones... el Jordi, la Cruz, la Meritxell...

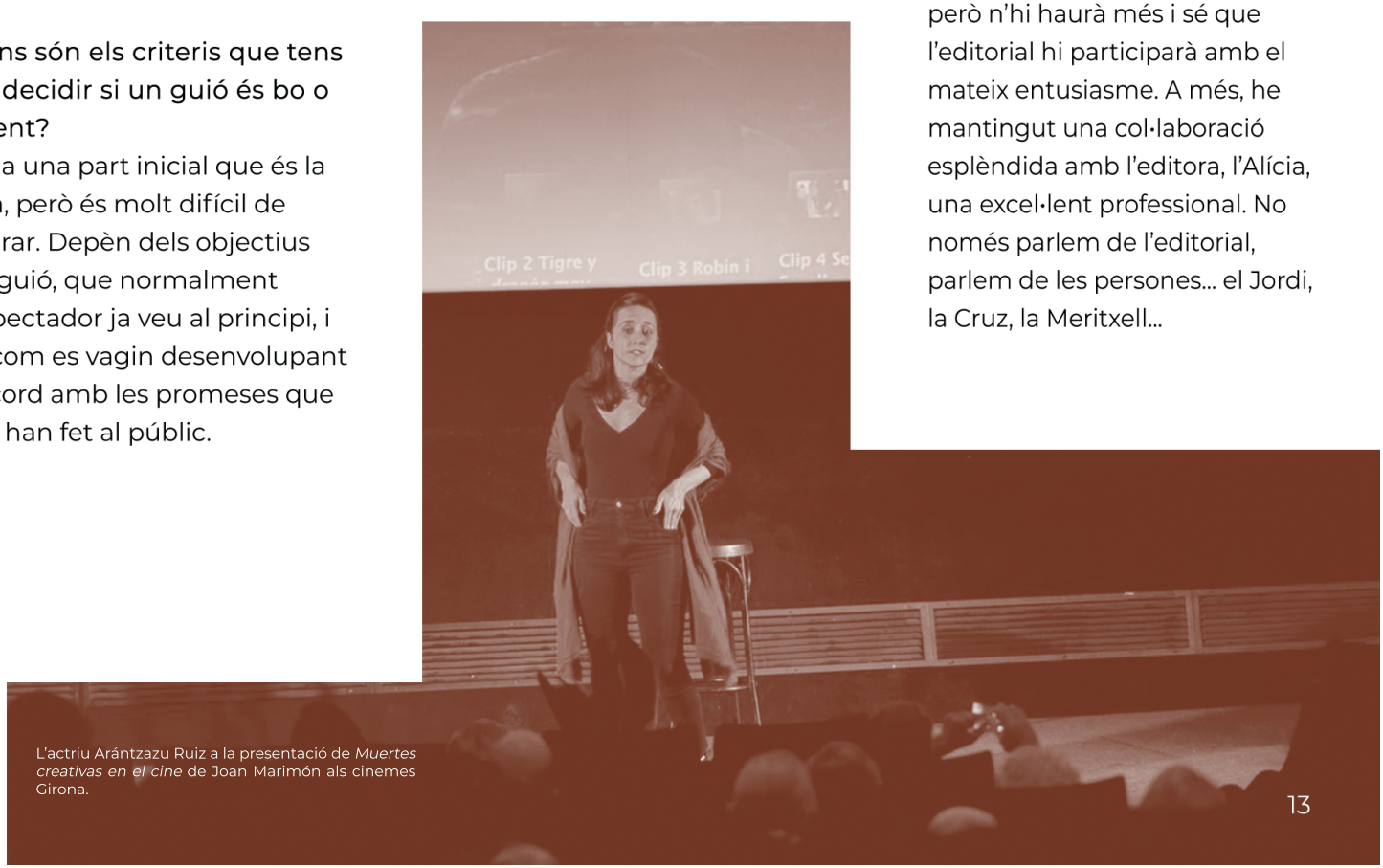

L'actriu Arántzazu Ruiz a la presentació de *Muertes creativas en el cine* de Joan Marimón als cinemes Girona.

"L'audiovisual és l'art més poderós en la manipulació de les emocions. Saber-ho ens fa més lliures."

Més enllà de la publicació d'aquest llibre, en quins projectes estàs treballant?

Les persones que es dediquen a l'audiovisual estan en una situació, diguem-ne, de pluriocupació, encara que sigui dins del mateix sector. Jo estic treballant de professor, dirigint, fent guions per encàrrec, fent guions propis, escrivint sobre cinema... Ara, és cert que he decidit no fer segons quines feines, com ara sèries de televisió... No és el meu món.

Fotograma d'*El acorazado Potemkin* (1925), de Sergei M. Eisenstein.

Després d'haver tractat la creativitat en la mort, podries escriure una obra semblant sobre escenes creatives de la resurrecció?

El llibre *Muertes creativas en el cine* ja té un apartat dedicat a figures de resurrecció. En alguns casos, no pots prescindir de la resurrecció quan parles de la mort. Moltes vegades, si mor el personatge principal i la pel·lícula és un èxit, gairebé segur que hi haurà alguna figura de resurrecció o, directament, ressuscitarà el protagonista. Per exemple, a *Titànic* (1997, de James Cameron) Jack mor, però al final, quan mor Rose, tots dos es tornen joves i es retroben a les escales del Titànic i, mentre tothom aplaudeix, es fan un petó i s'acaba la pel·lícula. Es pot demanar més resurrecció que aquesta?

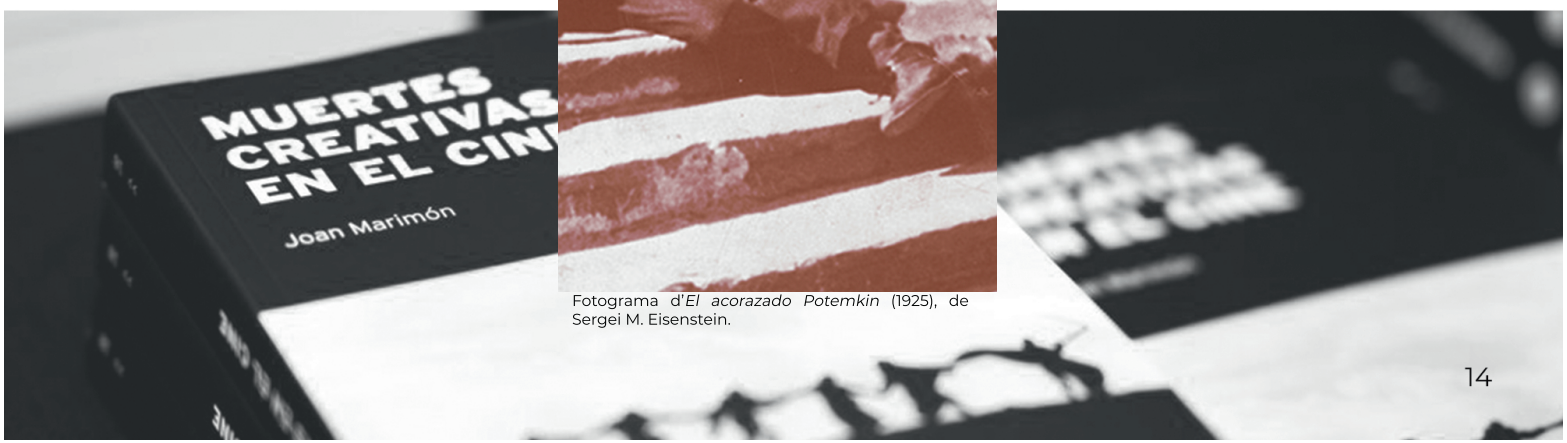

Els exalumnes que van parlar a la presentació van dir que eres el millor professor de l'ESCAC. Com orientes les teves classes per transmetre als estudiants la teva passió pel cinema?

Jo intento aprendre, passar-ho bé amb el que he après i transmetre-ho. Però quan fa anys que et dediques al mateix, t'has d'anar renovant. Això m'obliga a estar al dia, a refer el programa i a forçar-me a ser diferent cada any.

Hi ha una correspondència d'amor professor-alumne, és a dir, tu dones i ells et donen. Si això funciona, la relació és estable i idíl·lica, si no venen els problemes.

"L'artista necessita una certa ingenuïtat."

Com a professor tens un vessant d'analista, de teòric del cinema... T'és fàcil destriar-lo del teu jo més creatiu?

De vegades, penso que l'artista necessita una certa ingenuïtat, no plantejar-se tantes coses, simplement fer-les i després que analitzin els altres. Jo crec que depèn una mica de la relació que facis. És a dir, si tu tens una voluntat artística a dins que necessites exterioritzar, crec que, per fidelitat a tu mateix, ho has de fer.

No negaré, amb tot, que la crítica i l'anàlisi obsessiva poden restar-te temps i poden anar en contra d'aquesta necessitat d'ingenuïtat, però preval la voluntat de crear per damunt de tot.

D'altra banda, penso que l'audiovisual és l'art més poderós en la manipulació de les emocions. Moltes idees, que creiem que són nostres, ens han arribat a partir de l'audiovisual. Tot això cal conèixer-ho per defensar-se i ser realment lliure.

Claudia Luque

POESIA

des de l'anonimat

Un a un fem el corrent
i, absents, assolim el caire
d'un abisme concloent.

Batería muda
Un intenso silencio
Ha muerto, solo

Som bombolles sense aire
acuitats pel pas del temps

Cantan y bailan por el camino,
avanzan sin pausa y con gloria y temor hacia el abismo,
mas yo solo quiero retroceder y lo consigo.

Seguim endavant per camins
i persistim
més enllà del que havíem pensat
sobre nosaltres mateixos.
Atents.